

El repte del secundari: català, laic i no selectiu

1. Introducció

1.1 Creació de l'escola secundària, Comte Guifré

L'escola secundària, Comte Guifré va obrir les seves portes, a Perpinyà el curs 1991-1992 amb només tres alumnes. Va ser la primera escola secundària en català a néixer a Catalunya Nord –actualment continua sent l'única a dispensar aquest ensenyament a Perpinyà- i venia a omplir parcialment el buit que existia entre la primària (Arrels i La Bressola) i la Universitat. Comte Guifré com a projecte d'escola secundària es plantejava i, encara ho fa, de crear els dos cicles de secundari en català. També en l'anàlisi que presidí la seva creació hi havia, evitar la situació de ruptura i la pèrdua de valors lingüístics i culturals adquirits des del parvulari

1.2 Estatut jurídic

Comte Guifré és un centre educatiu legalment declarat davant les autoritats acadèmiques franceses. Emanava d'una entitat gestora, l'associació Comte Guifré, que s'empara en la llei francesa d'associacions del 1901, que permet justament la gestió d'un centre escolar. Des dels seus inicis Comte Guifré és un establiment secundari no concertat. En complir els cinc anys de funcionament, tal com ho estipula la llei Debré del 1959 que regula la concertació dels establiments que ho demanen, Comte Guifré l'ha sol·licitada diverses vegades, sense èxit fins ara. Tanmateix estem en la trista mitjana de les altres escoles catalanes: La Bressola uns 15 anys d'espera, Arrels 14. L'absència de concertació implica que el Ministeri d'Educació no aporta cap contribució al funcionament. El concert donaria dret al pagament d'una part de les nòmines del professorat. Comte Guifré pateix, en conseqüència, una sèrie de discriminacions, primer pedagògiques: els exàmens oficials de final de cicle (Brevet dels Col·legis) on les proves que han de passar els alumnes es multipliquen per 2, sense tenir en compte el seu dossier escolar, com ho fan a la resta de centres. A més, segons la llei Falloux del 1851, prevista per a les escoles confessionals del segle XIX i vigent al segle XXI per a les escoles associatives en llengua minoritzada a l'estat Francès, els alumnes han de passar una prova d'accés al liceu en els centres públics. La manca de definició d'uns textos arcaics, sense cap equivalència amb l'organització pedagògica i social d'avui dia, permet gairebé qualssevol cosa a l'hora d'aplicar-los a un establiment com el nostre. També seguint aquest prodigi legislatiu, hi ha avantatges socials als quals Comte Guifré no té accés: per exemple els ajuts del Ministeri a les famílies o les beques -fins i tot aquelles que abans en gaudien l'han perdut. Els alumnes domiciliats fora de Perpinyà i de la seva zona de proximitat no tenen dret d'inscripció als serveis departamentals de transport escolar.

Comte Guifré funciona amb les subvencions anuals que rep de la Generalitat de Catalunya, el Consell Regional, el Consell General, l'Ajuntament de Perpinyà i de les quotes dels seus socis i participació dels pares als serveis escolars

1.3 Situació actual i perspectives

La situació actual ve marcada per l'obtenció o no de la concertació amb l'Estat francès. Actualment a Perpinyà, com deia a la presentació inicial, no hi ha un altre centre com Comte Guifré, que respecti les instruccions oficials del Ministeri d'Educació, tot i garantint els objectius de l'escola catalana que són els nostres. Per tant el nostre reconeixement respondria també a un menester escolar reconegut que permetria, en la continuïtat de l'ensenyament de les escoles de primària, aprofundir la xarxa d'educació en català.

Comte Guifré es troba en un punt clau de la seva existència. Davant de la demanda creixent de les famílies nord-catalanes, per tal que els seus fills puguin rebre un ensenyament del català i en català, pensem que cal garantir l'existència de totes les vies que puguin canalitzar aquesta demanda però sobretot protegir les estructures fràgils que més ho necessiten.

Per acabar aquesta part introductòria vull subratllar que, a Catalunya Nord, malgrat els avenços registrats en aquests darrers anys, l'ensenyament *del i en* català no ha sortit encara de la precarietat o del simple testimoni. Aquest, que ha estat enormement valuós i ha contribuït a crear les condicions cap a la normalització perdrà la credibilitat ja que una situació testimonial compleix amb la seva funció com a transició, però mai com a pervivència.

2. Projecte Pedagògic

2.1 L'acollida dels alumnes

Comte Guifré escolaritza alumnes catalano-parlants, és a dir provinents de les escoles associatives de primària, Arrels i La Bressola i també de les fileres bilingües de l'educació pública. Alhora també s'inscriuen a Comte Guifré alumnes que saben poc o gens el català. Comte Guifré es reclama tenir vocació de servei públic i dels valors que això representa. Assumim plenament aquests valors: volem afavorir que el més gran nombre possible d'adolescents nord-catalans tinguin accés al coneixement de la llengua i de la cultura del país on viuen. No volem una escola catalana elitista, selectiva en l'acollida en funció dels coneixements lingüístics, dels orígens socials i culturals dels alumnes. Comte Guifré és un establiment obert al món i integrador.

2.2 Model Lingüístic

2.2.1 L'estatut de les llengües a l'escola Comte Guifré

El plantejament pedagògic-lingüístic de l'escola Comte Guifré es fonamenta en una òptica d'enriquiment i de complementarietat mutu de les llengües, de transversalitat dels aprenentatges, fugint de qualssevol esquema jerarquitzador i competencial entre elles. El nostre objectiu és que els alumnes s'estimin i respectin la llengua catalana i apreïïn els valors que aquesta divulga.

El català és la llengua vehicular de l'ensenyament i de la comunicació interna del centre. Es practica el mètode d'immersió lingüística.

Tanmateix com pretenem educar els nens en un país real i no en un país somiat o com ens agradaria que fos, el francès també és present, ocupant una part cultural que creiem que li pertoca. Així, a totes les matèries no lingüístiques, hi ha fitxes de vocabulari bilingüe avaluades i estudis de documents en les dues llengües. L'objectiu és que els alumnes assoleixin un alt grau de bilingüisme a final de cicle. Quan surten de Comte Guifré han de poder integrar amb fluïdesa la xarxa educativa de l'estat francès o la catalana.

D'altra banda des d'una perspectiva global de totes les llengües ensenyades a Comte Guifré, els professors concernits han elaborat i revisen anualment una progressió gramatical que fixa les competències que s'han d'assolir en català i francès per anar integrant progressivament les que es dispensen en anglès, des del primer curs, i en castellà, a partir del tercer.

A més, l'escola organitza exàmens d'entrada escrits i orals a diferents assignatures. Els professors de llengua elaboren conjuntament quines són les competències dels alumnes que els interessa verificar, d'acord amb la progressió gramatical esmentada com també per detectar dificultats eventuais que necessitin una mediació pedagògica precisa.

2.2.2 El Pla d'Integració Lingüística

És el dispositiu pedagògic del claustre de l'escola Comte Guifré adreçat als alumnes que no saben català quan s'inscriuen al centre. Es tracta d'acompanyar els alumnes per tal que assoleixin una competència lingüística en llengua catalana que els permeti seguir l'ensenyament dispensat a l'escola.

La metodologia consisteix a parlar d'entrada en català a servir-se'n per designar primer els objectes que fem entrar en l'univers de l'aula, per descriure després els fets que s'hi produeixen, per reproduir curts diàlegs de la vida quotidiana, etc. L'aprenentatge es basa en la relació que farà l'alumne d'un món representat per les formes lingüístiques del català, sense utilitzar la seva llengua.

El Pla d'Integració Lingüística, que té la seva dotació horària pròpia, inclou el seguiment permanent de tot el professorat, que també participarà en les primeres adquisicions del vocabulari propi de cada assignatura.

Els alumnes tenen un paper important com a tutors lingüístics, a l'aula, i com a participants en la implantació del mètode de les parelles lingüístiques, a la resta d'espais de l'escola.

2.2.3 I el Rossellonès ?

Amb el plantejament inicial sobre l'estatut de les llengües, és obvi que el claustre manté una especial atenció pel que fa al rossellonès. Som sensibles al seu respecte i al seu coneixement. Si bé la llengua vehicular és el català estàndard, el rossellonès és estudiat com a temari a tercer i quart curs amb la resta de parlars catalans, a l'assignatura de llengua, i apareix en unitats didàctiques relacionades amb el diàleg en els textos narratius, amb l'objectiu de donar versemblança literària. Finalment els girs de la llengua oral més habituals són transmesos.

2.2.4 Els valors vehiculats per la llengua catalana

El curs 1993-1994 Comte Guifré va adherir a la xarxa d'escoles associades a la UNESCO. La nostra participació ens ha permès aprofundir alguns dels objectius prioritaris que ens havíem fixat:

- desenvolupar una cultura de la pau, la cooperació i la solidaritat.
- aprofundir la noció de transversalitat dels aprenentatges.
- sensibilitzar l'alumnat cap la protecció del patrimoni natural i cultural nord-català i per extensió, planetari.
- donar a la llengua catalana, prestigi com una eina de recerca i de comunicació moderna.

Des de 14 anys de la nostra adhesió, hem dut a terme un gran nombre de projectes pluridisciplinats, el darrer dels quals és el llibre anomenat «El cavaller Sant Jordi »

D'altra banda un dels valors que volíem des de l'inici posar de manifest era la recuperació de la memòria històrica i de la identitat catalana del país. En aquest sentit el claustre ha elaborat una adequació del programa d'història-geografia i educació cívica per incloure, sense desviar-nos dels objectius programàtics, el coneixement de la realitat catalana i en particular la de Catalunya Nord, amagada i menystinguda. El plantejament resideix en analitzar el nostre entorn proper per abastar tota la resta. Per exemple, a la classe de 4a s'estudien les resistències a l'absolutisme. El programa oficial s'interessa pel cas anglès i americà. Tractarem, doncs aquests temes, però primer ens preguntarem si el nostre país va resistir contra l'absolutisme, donant l'oportunitat de descobrir la revolta dels Angelets de la Terra, el Tractat dels Pirineus i l'edicte de 1700 prohibint la llengua catalana.

2.2.5. La llengua i la cultura catalana dins i fora de l'escola

Finalment per cloure aquesta intervenció m'agradaria abordar un darrer aspecte. L'escola secundària, Comte Guifré, com a projecte educatiu no pretén ser un refugi daurat. Vol participar amb la seva existència i modesta aportació a la tasca de catalanització del país. En aquest sentit pensem que des dels nostres projectes respectius hem de saber trobar els lligams amb la presència de la llengua i cultura catalana, també fora de les parets de l'escola. D'això se'n podria dir coherència amb el territori o provar de justificar a l'alumnat que la seva escolarització en una escola catalana té un sentit. Des d'aquesta perspectiva, estimulem la participació dels alumnes a manifestacions culturals i populars més o menys festives com el Correllengua, rifles i dictat en català i les actuacions dels castellers nord-catalans.

Altament des de l'escola, participem a concursos convocats pel món acadèmic (concurs de poesia del Rectorat) o del teixit social i associatiu. També som presents en el projecte Escoles en xarxa, promogut pel Departament d'Educació de la Generalitat, Òmnium Cultural, Escola Catalana i Vilaweb. Organitzem intercanvis, el darrer dels quals ha obert una col·laboració

molt rica amb l'Escola Gavina del País Valencià. Finalment treballem aquest curs en la programació de tutoria que conté l'apartat d'orientació educativa d'incloure seqüències de descoberta del món professional, diaris o setmanals, amb Ràdio Arrels, el col·lectiu empresarial Fem Feina i l'Associació Espace Polygone.

